

Forslag til finanslov for 2026

(Naalakkersuisoq for Finanser og Skatter)

Forelæggelsesnotat**1. behandling**

På vegne af Naalakkersuisut fremsætter jeg hermed Forslag til Finanslov for 2026.

Landskassens økonomi står i en udfordrende situation. Indtægterne er faldende, udgifterne er stigende og likviditeten er utilstrækkelig. Finanslovsforslaget tager højde for disse forhold og har til formål at skabe balance i økonomien inden for Selvstyrets egne rammer.

Vi kan ikke længere gøre som vi plejer. Finanslovsforslaget for 2026 er derfor et nødvendigt kursskifte. Selvom situationen er alvorlig, viser forslaget, at økonomien kan komme i balance over de næste fire år. Naalakkersuisut har lagt en ansvarlig plan, hvor udgifterne tilpasses de indtægter, vi realistisk kan regne med – uden at gå på kompromis med de vigtigste velfærdsopgaver.

Finanslovsforslaget for 2026 er et forslag baseret på fornuft og realisme. Forslaget er ikke fyldt med store ufinansierede nyheder eller dyre løfter. Men det er realistisk. Det er ansvarligt.

Den økonomiske situation

Den økonomiske udvikling herhjemme går langsommere, end vi har været vant til. I 2024 var væksten i bruttonationalproduktet på 0,7 procent og i 2025 forventes en endnu lavere vækst på 0,4 procent. Inflationen lå i perioden januar 2024 til januar 2025 på 3,6 procent. Økonomisk Råd forventer, at inflationen lander på 2,8 procent for hele året 2025 og på omkring 2,0 procent i 2026. Endvidere er ledigheden steget i første halvår af 2025.

Landskassens likviditet ligger på et for lavt niveau og udviser en nedadgående tendens. Ved udgangen af maj 2025 udgjorde likviditeten 661 mio. kr., svarende til 8 procent af driftsudgifterne. Prognosen for årets udgang er aktuelt på omkring 270 mio. kr., hvilket svarer til blot 3 procent af driftsudgifterne. Det er væsentligt under den anbefalede tommelfingerregel på 10 procent.

De økonomiske udfordringer sætter nogle rammer og begrænsninger på den økonomiske politik. Eksempelvis giver den begrænsede likviditet ikke mulighed for at modvirke de aktuelle tegn på afmatning i økonomien med ekspansive tiltag.

Flere udfordringer presser de offentlige finanser. Udgifterne til alderspension stiger som følge af den demografiske udvikling. Fra 2026–2029 forventes en stigning på 348 mio. kr., fordi

antallet af personer over 67 år vokser. Samtidig er indtægterne fra selvstyrejede selskaber langt lavere end tidligere forudsat. I perioden 2026 til 2029 forventes samlede udbytter på omkring 320 mio. kr. Det er 460 mio. mindre end det tidligere skøn på 780 mio. kr. Endelig falder indtægterne fra landsskat og ressourcerenteafgifter. Samlet falder indtægterne fra disse poster med omkring 339 mio. kr. i forhold til de tidligere forventninger. Disse forhold nødvendiggør en større grad af risikostyring, end i de tidligere år. Der er således behov for en strammere økonomisk styring og prioritering, hvis landskassens balance skal sikres.

Årets finanslovsforslag har overskriften ”*Kurs mod balance og bæredygtig omstilling*”. Naalakkersuisut har sat et mål om, at den økonomiske balance skal opnås uden at lægge nye byrder på borgerne. Nye udgifter kan alene finansieres gennem omprioritering eller reduktioner af eksisterende udgifter. Der indgår ikke generelle skattestigninger eller nye afgifter rettet mod borgerne. De nødvendige besparelser findes inden for de offentlige aktiviteter, institutioner og tilskudsområder.

I finanslovsforslaget er der for at opnå balance konkret indarbejdet besparelser på 864 mio. kr. over den 4-årige periode. Disse besparelser er realiseret ved to konkrete tiltag. Dels har Naalakkersuisut fravalgt at pris- og lønregulere alle drifts- og tilskudsbevillinger med sundhedsvæsenet som delvis undtagelse. Dette bidrager med 469 mio. kr. Herudover er der gennemført brede rammebesparelser på 2,5 pct. ligeledes på næsten alle offentlige områder.

Finanslovsforslaget opererer på denne baggrund med et mindre drifts-, anlægs- og udlånsoverskud for den 4-årige finanslovperiode på 50 mio. kr. Dette betegnes som et DAU-resultat. Såfremt man ser bort fra landskassens udlån, så bliver det såkaldte DA-resultat et overskud på 10 mio. kr. Disse overskud må anses som det mindst mulige henset til behovet for at genskabe en passende likviditet i landskassen.

Prioriteringer og fremadrettet arbejde

På trods af behovet for besparelser er det nødvendigt at fastholde prioriteringer på centrale områder. Sundhedsvæsenets bevilling er justeret for at dække dele af pris- og lønudviklingen. Der afsættes øgede midler til persontransport i Sydgrønland frem til åbningen af Qaqortoq lufthavn i 2026. Der tilføres midler til en stabil drift af forskningsfartøjet Tarajoq.

I henhold til partiernes koalitionsaftale iværksættes en reformproces af pensionssystemet for at sikre langsigtet holdbarhed. Det fremadrettede arbejde vil have flere vigtige spor. En ekspertgruppe etableres i 2025 og en egentlig reformproces for pensionssystemet indledes i 2026.

Naalakkersuisut har foreslået afsat midler til etableringen af en reformkommission, som i perioden 2025 til 2026 skal analysere mulighederne for en mere effektiv offentlig sektor. Fra 2027 forventes implementeringen af kommissionens anbefalinger at give lavere udgifter og en mere effektiv ressourceanvendelse.

Siden finanslovsforslagets færdigudarbejdelse er den danske regering fremkommet med forslag om, at der afsættes midler til initiativer her i landet i størrelsesordenen 400 mio. kr. årligt i 4 år. Formanden for Naalakkersuisut og statsministeren har underskrevet en

rammeaftale, som understøtter anvendelsen af disse midler. Den nærmere udmøntning af midlerne aftales mellem regeringen og Naalakkersuisut. Opmærksomheden henledes på, at midlerne først vil kunne indgå i Naalakkersuisuts finanslovsforslag, når den danske finanslov er vedtaget, og der foreligger en konkret aftale om udmøntningen af midlerne.

Opmærksomheden henledes ligeledes på, at der vil være behov for at Landskassen i et omfang vil skulle afholde driftsudgifter knyttet til bl.a. etablering af de havne og lufthavnsanlæg, som er omtalt i rammeaftalen. Naalakkersuisut vil orientere Finans- og Skatteudvalget nærmere om sagen, når der foreligger nyt.

Finanslovsforslaget forventes henvist til behandling i Finans- og Skatteudvalget.

Naalakkersuisut ønsker udvalget god arbejdslyst med forslaget og ser frem til at besvare udvalgets spørgsmål.

Naalakkersuisut ser herudover ligeledes frem til de sædvanlige finanslovsforhandlinger med samtlige partier. Naalakkersuisut skal i den forbindelse henvise til, at der ikke foreligger noget større økonomisk råderum i finanslovsforslaget. Det er derfor nødvendigt, at forslag om nye udgifter ledsages af overvejelser om, hvorledes disse udgifter kan finansieres.

Med disse bemærkninger overlader Naalakkersuisut forslaget til Inatsisartuts velvillige behandling.